torek 7. junija 2022

P9_TA(2022)0225

Otoki EU in kohezijska politika

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. junija 2022 o otokih EU in kohezijski politiki: sedanje razmere in prihodnji izzivi (2021/2079(INI))

(2022/C 493/04)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju členov 174, 175 in 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu ([1]),

— ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod ([2]),

— ob upoštevanju sklepne izjave 40. letne generalne skupščine komisije za otoke pri Konferenci obrobnih obmorskih regij Evrope z dne 15. aprila 2021,

— ob upoštevanju sedmega okoljskega akcijskega programa in v njem določenih zamisli in idej,

— ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 16. oktobra 2020 o strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030,

— ob upoštevanju študije Odbora za regionalni razvoj o otokih Evropske unije: sedanje stanje in prihodnji izzivi, objavljeni marca 2021,

— ob upoštevanju študije Odbora za regionalni razvoj o kohezijski politiki in podnebnih spremembah, objavljeni marca 2021,

— ob upoštevanju instrumenta za okrevanje NextGenerationEU,

— ob upoštevanju končne izjave 26. konference predsednikov najbolj oddaljenih regij, ki je bila podpisana 18. novembra 2021 v Ponti Delgadi,

— ob upoštevanju mnenja Evropskega odbora regij z dne 10. decembra 2020 o poročilu Evropske komisije o izvajanju prenovljenega strateškega partnerstva z najbolj oddaljenimi regijami EU ([3]),

— ob upoštevanju dogovora Sveta z dne 7. decembra 2021 o splošnem pristopu k posodobitvi pravil EU o stopnjah davka na dodano vrednost (DDV),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. maja 2021 o pregledu Solidarnostnega sklada Evropske unije ([4]),

([1]) UL L 231, 30.6.2021, str. 60.
([2]) UL L 231, 30.6.2021, str. 1.
([3]) UL C 37, 2.2.2021, str. 57.
([4]) UL C 15, 12.1.2022, str. 2.

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. aprila 2018 o krepitvi ekonomske, socialne in teritorialne kohezije v Evropski uniji: sedmo poročilo Evropske komisije ([5]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. aprila 2020 o usklajenem ukrepanju EU za spoprijemanje s pandemijo COVID-19 in njenimi posledicami ([6]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. januarja 2020 o evropskem zelenem dogovoru ([7]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. septembra 2021 z naslovom Trdnejšemu partnerstvu z najbolj oddaljenimi regijami EU naproti ([8]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. novembra 2019 o izrednih podnebnih in okoljskih razmerah ([9]),

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenj Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve ter Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja,

— ob upoštevanju mnenja Evropskega odbora regij z dne 14. oktobra 2020 o trajnostni rabi naravnih virov na sredozemskih otokih,

— ob upoštevanju poročila Odbora za regionalni razvoj (A9-0144/2022),

A. ker v otoških regijah Evropske unije (EU-27) po ocenah prebiva več kot 20 000 000 prebivalcev (4,6 % celotnega prebivalstva EU); ker je evropsko otoško prebivalstvo porazdeljeno po približno 2400 otokih 13 držav članic;

B. ker so evropski otoki, ki se soočajo s številnimi strukturnimi izzivi, večinoma že kategorizirani kot regije NUTS 2 ali NUTS 3;

C. ker se otoki pogosto spopadajo z več stalnimi naravnimi ovirami, kot so majhnost, večinoma nizka gostota prebivalstva, demografski izzivi, kot so sezonski demografski pritiski, majhni trgi, dvojna izoliranost (otok in otočje), težavna topografija, ki je zelo podobna topografiji gorskih regij, odvisnost od pomorskega in zračnega prometa ali odvisnost od maloštevilnih proizvodov;

D. ker demografske spremembe ne vplivajo na vse države in regije enako, vendar močneje vplivajo na regije, ki že zdaj zaostajajo v razvoju, s čimer se obstoječe teritorialne in družbene neenakosti še povečujejo; ker je depopulacija najbolj prizadela podeželske, obrobne in najbolj oddaljene regije, vključno z otoki, saj ta območja zapuščajo predvsem mladi in ženske, zaradi česar se povečuje delež starejših, ki tam živijo, kar bi lahko povečalo tveganje družbene izolacije;

E. ker so v členu 174 PDEU priznane posebne značilnosti otokov in ker se ta člen še vedno ne uporablja dovolj konkretno v zvezi z otoškimi ozemlji EU; ker bi bilo treba te značilnosti upoštevati v politikah EU, zlasti s pripravo namenske strategije, evropskega akcijskega načrta in agende za otoško politiko z jasno opredeljenimi prednostnimi nalogami za ukrepanje;

F. ker so vse otoške regije v primerjavi s celinskimi regijami iste države članice manj razvite in imajo nižji BDP na prebivalca;

G. ker so tri države članice Evropske unije otoške;

([5]) UL C 390, 18.11.2019, str. 53.
([6]) UL C 316, 6.8.2021, str. 2.
([7]) UL C 270, 7.7.2021, str. 2.
([8]) UL C 117, 11.3.2022, str. 18.
([9]) UL C 232, 16.6.2021, str. 28.

H. ker fizična ločenost otokov in njihova oddaljenost od celine ustvarja dodatne ovire, vključno za trg dela, trajnostne prometne povezave in mobilnost, uvoz surovin in potrošniških proizvodov, dostop otoških proizvodov do sosednjih zunanjih trgov, izobraževanje, zdravstveno varstvo, poslovne dejavnosti, dostop do vode in sanitarnih storitev, oskrbo z energijo ter objekte za ravnanje z odpadki; ker je zaradi te geografske ločenosti zeleni prehod teh ozemelj na podnebno nevtralno gospodarstvo znatno otežen;

I. ker je enak dostop do kakovostnih in vključujočih ukrepov za usposabljanje, izpopolnjevanje in preusposabljanje ter informacij o virih znanj in spretnosti, svetovanja, izobraževanja in poklicnega usposabljanja za vse ljudi, tudi za ljudi, ki živijo na redko poseljenih podeželskih ali oddaljenih območjih in otokih ter na takih območjih in otokih, ki se soočajo z depopulacijo, ključnega pomena za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost;

J. ker mora EU v skladu s členom 349 PDEU za najbolj oddaljene regije, ki so v večinoma otoške, sprejeti posebne ukrepe, namenjene zlasti določitvi pogojev za uporabo skupnih politik EU za te regije, zlasti na področjih, kot so carinska in trgovinska politika, davčna politika, prostocarinska območja, kmetijska in ribiška politika, pogoji za dobavo surovin in osnovnega potrošniškega blaga, državna pomoč ter pogoji za dostop do strukturnih skladov in horizontalnih programov Unije; ker posebni ukrepi na vseh teh področjih prispevajo h krepitvi ekonomske, socialne in teritorialne kohezije v EU;

K. ker sezonski in napoteni delavci med pandemijo covida-19 pogosto niso imeli dostopa do osnovnega zdravstvenega varstva, osebne varovalne opreme in ustreznih informacij; ker so pogosto imeli v državah članicah gostiteljicah neustrezen dostop do sistemov socialne varnosti ali ga sploh niso imeli, vključno z nadomestili za čas bolezni in za primer kratkoročne brezposelnosti; ker je mobilnost delavcev močno odvisna od razpoložljivih prevoznih sredstev, delavci iz otokov in najbolj oddaljenih regij Unije pa so zaradi tega še zlasti prizadeti;

L. ker so dolgoročne družbene, gospodarske, okoljske in kulturne posledice krize zaradi pandemije covida-19 za otoška ozemlja EU še zlasti zaskrbljujoče in ker okrevanje EU ne sme zaobiti otokov niti povzročiti novih regionalnih neenakosti; ker je kriza zaradi pandemije covida-19 pokazala, da so otoška gospodarstva zelo ranljiva za takšne dogodke;

M. ker je kriza zaradi covida-19 močno zaostrila pogosto visoko stopnjo brezposelnosti na otokih, ki je na splošno višja kot na celini, pri čemer je zlasti prizadela mlade;

N. ker so otoki najbolj izpostavljeni podnebnim spremembam zaradi dviganja morske gladine, obalne erozije, segrevanja ter zakisljevanja morij in oceanov ter večje pogostosti in divjanja naravnih nesreč, kot so cikloni, vulkanski izbruhi, gozdni požari in nevihte, poplave, suša in težave, ki jih povzroča dezertifikacija, ki lahko negativno vplivajo na kmetijstvo in preskrbo s hrano in povzročijo številne oblike gospodarske, socialne in okoljske škode; ker so lahko otoki odličen preizkusni poligon za različne procese zelenega prehoda in številni poskušajo doseči energetsko neodvisnost na podlagi energije iz obnovljivih virov;

O. ker imajo otoki številne prednosti, ki bi jih kazalo bolje izkoristiti;

P. ker so biotska raznovrstnost in ekosistemi otokov izjemno bogati; ker so otoški ekosistemi še posebej ogroženi zaradi vpliva podnebnih sprememb in jih je treba zato zaščititi;

Q. ker na mnogih otokih območja v notranjosti zaostajajo za priobalnimi pri gospodarskem razvoju in dostopnosti storitev;

R. ker kmetijska gospodarstva na otokih, večinoma majhnih, ovirajo njihova oddaljenost, otoška lega in okoljski pogoji, odvisnost od energije s celine, omejena raznolikost proizvodnje zaradi lokalnih in podnebnih razmer ter velika odvisnost od lokalnih trgov, pa tudi podnebna kriza, degradacija okolja, izguba biotske raznovrstnosti in pomanjkanje osnovne infrastrukture, kot so ceste, oskrba z vodo, ravnanje z odpadki ter digitalna in zdravstvena infrastruktura; ker pomanjkanje v celoti razvitih storitev splošnega pomena pogosto te strukturne težave še zaostruje;

S. ker so otoki, zlasti najbolj oddaljene regije, zelo izpostavljeni socialno-ekonomskim krizam in naravnim nesrečam, kot so ekstremni vremenski pojavi in vulkanska dejavnost; ker so otoki zaradi svoje geografske odrezanosti in težav pri dostopu do osnovnih življenjskih potrebščin s celinskih ozemelj, kot sta gorivo ali voda, bolj prizadeti zaradi pojavov, kot je pandemija covida-19, ki kmetom povzročajo posebne težave; ker otoška ozemlja v Uniji predstavljajo 80 % evropske biotske raznovrstnosti, so zavetje številnim endemičnim vrstam v Evropi in so lahko zatočišče za vrste, ki jim grozi izumrtje, hkrati pa predstavljajo ključna območja za prezimovanje, točke postanka ali ozka grla za selitev ptic, sesalcev in nevretenčarjev, poleg tega pa imajo pokrajinsko in okoljsko bogastvo, ki zahteva posebno varstvo;

T. ker velik del socialno-ekonomskega razvoja otokov temelji na sektorjih, ki so zelo sezonske narave, kar velja za kmetijstvo in turizem; ker se kmetje v otoških regijah soočajo zlasti z manjšo konkurenčnostjo, saj morajo nositi visoke stroške prevoza in ne morejo izkoristiti ekonomije obsega, kajti zemlja je na mnogih otokih redek vir; ker bodo morali vsi otoki EU spoštovati strategijo „od vil do vilic“ kot bistveni del evropskega zelenega dogovora, da bi razvili pravične, zdrave in okolju prijazne sisteme za preskrbo s hrano; ker se lahko te regije znajdejo v precej slabšem položaju zaradi konkurence iz držav nečlanic EU, ki pogosto ne spoštujejo enakih okoljskih standardov in standardov varnosti hrane ter imajo veliko nižje stroške dela;

U. ker ima lahko učinek strategije „od vil do vilic“ na kmetijsko proizvodnjo EU resne posledice v teh regijah zaradi njihove šibke konkurenčnosti v primerjavi z uvozom iz zunaj EU in izzivov, s katerimi se soočajo pri diverzifikaciji proizvodnje;

V. ker je morska in kopenska biotska raznovrstnost otokov v veliki meri endemična in zato občutljivejša; ker lahko onesnaževanje morja in obal ter nezakoniti, neprijavljeni in neregulirani ribolov, ki vse bolj vplivajo na okolje na otokih in imajo zelo resne posledice za zaposlovanje, sektor malega ribolova in lokalne skupnosti, za otoke pomenijo težavo;

W. ker imajo najbolj oddaljene regije in otoki potencial, da zagotovijo trajnostno prihodnost Evrope na pomembnih strateških področjih, kot so čista energija, biotska raznovrstnost in ekoturizem;

Značilnosti in posebnosti otokov Evropske unije

1. priznava, da je otoška lega stalna strukturna ovira; ugotavlja, da je zato treba razviti strategije vključevanja, ki bodo otokom omogočile, da se soočijo z izzivi in premagajo ovire, ki jih povzroča njihova otoška lega;

2. opozarja, da je v členu 174 PDEU določeno, da mora Unija nameniti posebno pozornost evropskim otokom;

3. poudarja, da so izzivi za evropske otoke sicer skupni, imajo pa otoki različne geografske značilnosti in institucionalno ureditev, zato je treba sprejeti prožne rešitve, ki upoštevajo te posebnosti;

4. obžaluje pomanjkanje vizije EU za evropske otoke in poziva k razvoju otoške evropske vizije in izkoriščanju prednosti otokov;

5. poudarja, da je v členu 349 PDEU med pogoji, ki omejujejo razvoj devetih najbolj oddaljenih regij, našteta tudi otoška lega, in navedeno, da je otoška lega eden od pogojev, ki poslabšujejo njihov strukturno nestabilen socialni in gospodarski položaj; opozarja, da so v členu 349 PDEU določeni posebni ukrepi za devet najbolj oddaljenih regij; poziva, naj se za najbolj oddaljene regije oblikuje posebna uredba o skupni ureditvi trgov, da bi se lahko upoštevale posebne okoljske, geografske in socialne značilnosti ozemelj iz člena 349 PDEU;

6. poudarja, da sta BDP in raven razvoja evropskih otokov pod povprečjem EU in držav, ki jim pripadajo;

7. poudarja, da so ena od velikih ovir otokov njihove geomorfološke in naravne razmere; ugotavlja, da se otoki na splošno spopadajo z dvema ali tremi naravnimi ovirami, in sicer otoško lego, goratim reliefom in tem, da so del otočja;

8. opozarja, da otoška lega povzroča strukturne težave v zvezi z odvisnostjo od pomorskega in zračnega prometa, ki sta javni storitvi, od česar je odvisno vsakdanje življenje evropskih državljanov, ki živijo na otokih, z dodatnimi stroški za uvoz in izvoz blaga, surovin, tudi energentov, in potrošniškega blaga ter za prevoz oseb;

9. poudarja, da so v primeru otočij zaradi dvakratne in včasih trikratne otoške lege te težave še večje;

10. izpostavlja primanjkljaj prebivalcev, surovin in virov vseh vrst na otokih ter ugotavlja, da je na številnih otokih dostop do pitne vode in sanitarnih storitev, zlasti za vsa gospodinjstva, osrednjega pomena za življenje prebivalstva in za razvoj kmetijstva, proizvodnjo električne energije, trajnostnost otoka in možnosti sprejema turistov;

11. poudarja, da sta z izoliranostjo zaradi otoške lege povezani odvisnost od trgov v notranjosti in na celinskem območju ter višja cena nekaterih storitev, kot je ravnanje z odpadki, in nekaterega blaga, zlasti za majhne ali odročne otoke, ki so močno odvisni od uvoza;

12. poudarja, da so otoška gospodarstva usmerjena v primarni in terciarni sektor ter da pretirana specializiranost slabi gospodarsko strukturo, saj je zaradi nje bolj dovzetna za upad gospodarske rasti in krize; izraža zaskrbljenost glede dolgoročnega razvoja, ki bi lahko na številnih otokih EU privedel do odvisnosti od ene same panoge, in sicer turizma, kar vodi v sezonsko ranljivost, kot je razlika v finančnih virih med visoko in nizko turistično sezono; zato poudarja, da je potrebna diverzifikacija gospodarstva otokov s krepitvijo njihovih sekundarnih sektorjev, da bi dosegli dobro ravnovesje in raznovrsten trg dela;

13. z zaskrbljenostjo opaža trenutne in dolgoročne učinke krize zaradi pandemije covida-19, ki na otokih Evropske unije poslabšuje že tako negotove razmere na številnih področjih; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je zaradi izoliranosti in omejene izbire otoških območij poslabšanje duševnega zdravja pomemben dejavnik pri prekarnosti;

14. poudarja, da so posledice krize zaradi pandemije covida-19 na številnih otokih in v najbolj oddaljenih regijah še večje kot na celini, kot kaže porast cen pomorskega tovornega prometa, in da še zaostrujejo strukturno pogojene socialne in gospodarske težave, značilne za te regije; ugotavlja, da bo trenutna rast cen samo še povečala te težave;

15. opozarja države članice, da bi moral biti cilj mehanizma za okrevanje in odpornost zmanjšanje razlik med ravnmi gospodarskega, socialnega in teritorialnega razvoja otokov in najbolj oddaljenih regij ter najbolj razvitih regij; poziva Komisijo, naj pri predstavitvi poročila o pregledu Evropskemu parlamentu poroča o spoštovanju te določbe v nacionalnih programih reform;

Priložnosti in izzivi za evropske otoke

Podnebne spremembe in biotska raznovrstnost

16. poudarja, da so za otoško biotsko raznovrstnost značilne edinstvene biogeografske, filogenetske in funkcionalne značilnosti, da so otoki dom znatni svetovni biotski raznovrstnosti ter gostijo velike skupine pomembnih vrst v času razmnoževanja, hkrati pa so utrpeli nesorazmerno izgubo biotske raznovrstnosti; poudarja, da je treba izvajati ciljno usmerjene regionalne politike in ukrepe, kot je bolj usklajena tehnična pomoč, da bi zaščitili in obnovili edinstveno biotsko

raznovrstnost otokov ter ohranili redke naravne vire, kot sta tla in voda, ki so potrebni za kmetijsko produktivnost, zlasti za trajnostne tradicionalne proizvode, ljudem pa zagotovili preživetje in hkrati prispevali k doseganju cilja evropskega zelenega dogovora; poziva Komisijo in države članice, naj okrepijo podporo kmetom, ki uporabljajo prakse, prijazne biotski raznovrstnosti, tudi z višjimi stopnjami financiranja in sofinanciranja;

17. poudarja, da imajo številni otoki krhko okolje ter endemično morsko in kopensko biotsko raznovrstnost ter da se antropogeni pritisk na biotsko raznovrstnost še povečuje z razvojem turizma, zlasti na nekaterih sredozemskih otokih;

18. poziva k ciljno usmerjenim, trajnostnim in učinkovitim regionalnim politikam in ukrepom za otoke, katerih cilj bo krepitev njihove sposobnosti za zaščito in obnovo edinstvene biotske raznovrstnosti, spodbujanje modrega gospodarstva, osredotočenega na trajnostni turizem in ribištvo, ter podpiranje raziskav morskega dna; poziva Komisijo, naj oceni učinek podnebnih sprememb na otoke;

19. opozarja, da so otoki najbolj izpostavljeni podnebnim spremembam, zlasti zaradi naraščanja morske gladine ter segrevanja in zakisljevanja morij in oceanov, vse večjih posledic dezertifikacije ter množenja naravnih nesreč;

20. poziva Komisijo, naj preuči, ali je treba izboljšati Solidarnostni sklad Evropske unije in ga prilagoditi novim razmeram in grožnjam, kot so naravne nesreče ali posledice podnebnih sprememb, da bo bolj realistično obravnaval posledice teh pojavov;

21. poziva Komisijo, naj hitro obravnava pomen prilagoditve obstoječih mehanizmov za izredne razmere za obvladovanje vse hujših naravnih nesreč, kot je bil izbruh vulkana na španskem otoku La Palma, ki je družbeni in gospodarski izziv brez primere in ki zahteva sorazmeren odziv na povzročeno škodo;

22. z zaskrbljenostjo opaža tveganja, povezana s prelovom ter onesnaževanjem morja in obal; v okviru Pariškega sporazuma in evropskega zelenega dogovora, vključno s podnebnimi pravili, poziva, naj se zagotovi posebna pomoč za otoke, ki je nujna, da bi se lahko prilagodili in bili odporni na podnebne spremembe ter jih preprečevali; poziva k uporabi instrumentov za izravnavo negativnih socialnih učinkov zelenega dogovora na otokih EU;

23. poziva k oceni strategij za preprečevanje tveganja naravnih nesreč, ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam in regionalnih politik, da bi preprečili širjenje stanovanjskih objektov in infrastrukture na obalnih poplavnih območjih ali območjih, ki so izpostavljena zemeljskim plazovom;

Dostop do vode in gospodarjenje z vodo

24. meni, da so lahko otoki izvrsten laboratorij za trajnostne prakse v sektorjih čiste energije, krožnega gospodarstva, pametne mobilnosti, ravnanja z odpadki in modrega gospodarstva; meni, da je treba zlasti skrajšati distribucijske verige, da bi zmanjšali emisije iz prevoza surovin in hkrati spodbujali krožno gospodarstvo, kar je zelo pomembno za povečanje konkurenčnosti in samozadostnosti otokov;

25. poudarja, da so okoljska sredstva, zlasti vodni viri, na skoraj vseh otokih vse bolj ogrožena; v zvezi s tem poziva Evropsko komisijo, naj sprosti dodatna sredstva za boljšo podporo otoškim regijam pri dostopu do vode in gospodarjenju z njo in sprejme skupno otoško politiko gospodarjenja z vodo;

26. poudarja, da je treba spodbujati čiščenje vode, zlasti odpadne, in zagotoviti trajnostni vodni cikel; opozarja, da je razsoljevanje pogosto drago in neučinkovito pri zagotavljanju celotne oskrbe z vodo; opozarja tudi na izzive pri ravnanju z odpadki na otoških ozemljih, ki imajo omejene možnosti za skladiščenje in predelavo odpadkov, zlasti v visoki turistični sezoni, ko nastaja več odpadkov; poudarja tudi strateški pomen krožnega gospodarstva, ki ga je treba razširiti, da bi vanj vključili zbiranje morskih odpadkov in njihovo gospodarno recikliranje;

torek 7. junija 2022

Energetski prehod

27. poziva k posebnim pravilom in finančni podpori za pomoč otokom pri doseganju ciljev podnebne nevtralnosti, pri čemer je treba upoštevati dodatne stroške, ki so povezani s sektorji, kot sta energetski in prometni sektor, in vpliv mobilnih tehnologij na njihove energetske sisteme; ugotavlja, da ti zahtevajo sorazmerno visoke ravni naložb za upravljanje nestalnih obnovljivih virov energije; poziva k upoštevanju teh stroškov v zakonodajnem svežnju „Pripravljeni na 55“;

28. poudarja potrebo in priložnosti, ki izhajajo iz zakonodajnega svežnja „Pripravljeni na 55“; vendar meni, da bi moralo dejansko izvajanje teh zakonodajnih ukrepov potekati vzporedno s spodbujanjem ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, ker so otoki odvisni samo od zračnega in pomorskega prometa;

29. poziva h konkretnim izravnalnim ukrepom, s katerimi bi uravnotežili morebitne negativne posledice za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo otokov pri prehodu na čistejše gospodarstvo in družbo zaradi njihove odvisnosti od letalskega in pomorskega sektorja;

30. meni, da je natančno spremljanje pomembno, da bi bili otoki popolnoma vključeni v razvoj zelene pomorske infrastrukture; poziva, naj se pri razvoju infrastrukture, namenjene razogljičenju zračnega in pomorskega prometa, da prednost otokom; poudarja, da so državljani in podjetja zaradi strukturnih ovir otokov bolj izpostavljeni naraščajočim cenam;

31. poudarja, da se otoki zaradi svoje majhnosti in izoliranih energetskih sistemov spopadajo z velikim izzivom pri oskrbi z energijo, saj so na splošno odvisni od uvoza fosilnih goriv za proizvodnjo električne energije, prevoz in ogrevanje;

32. meni, da bi morala biti uporaba obnovljivih virov energije, vključno z energijo plimovanja, prednostna naloga, ki prinaša znatne koristi za otoke, pri čemer je treba upoštevati potrebe lokalnih skupnosti, vključno z ohranjanjem tradicionalne strukture otokov in lokalnih habitatov; zato poziva, naj se podpre razvoj širokega nabora obnovljivih virov energije ob upoštevanju geografskih značilnosti otokov; pozdravlja programe za zeleni vodik, ki se začenjajo na otokih;

33. poziva, naj se za vse evropske otoke določi cilj energetske neodvisnosti, ki bo temeljila na obnovljivih virih, ki bi ga podpirali s potrebnimi finančnimi viri in bi se ga lotili s postopnim opuščanjem fosilnih goriv in uvedbo ukrepov za povečanje potenciala trajnostnih in obnovljivih virov energije; poziva k dodatnim raziskavam, da bi obnovljivi viri energije na morju postali cenovno dostopnejši in prilagojeni geografskim značilnostim različnih morskih bazenov;

34. poudarja, da je treba za učinkovit okoljski prehod okrepiti upravno zmogljivost lokalnih institucij na evropskih otokih in razviti njihov potencial kot spodbujevalk gospodarske, socialne in teritorialne konkurenčnosti ter podnebju prijaznega vedenja državljanov; opozarja, da je ta prehod odvisen tudi od trdnih politik in pobud na področju raziskav in inovacij, ki spodbujajo sodelovanje med lokalnimi deležniki, spodbujajo pa tudi širšo uporabo raziskovalnih zmogljivosti na otoških območjih;

35. opozarja države članice, da morajo njihovi nacionalni načrti za prehod, ki jih določa Sklad za pravični prehod, vključevati študijo in posebno analizo za vsakega od njihovih otokov;

Gospodarski in socialni razvoj

36. poudarja pomen podpiranja lokalne gospodarske strukture evropskih otokov, zlasti mikropodjetij ter malih in srednjih podjetij;

37. poziva države članice, naj sredstva iz Evropskega socialnega sklada plus in Evropskega sklada za regionalni razvoj porabijo za zagotavljanje podpore pri ustvarjanju kakovostnih delovnih mest, spodbujanje boljšega usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter zagotavljanje zaposlitvenih priložnosti v regijah, ki jim grozi depopulacija, s posebnim poudarkom na krepitvi delovne aktivnosti žensk; poudarja pomen storitev svetovanja, vseživljenjskega učenja ter programov preusposabljanja in izpopolnjevanja delavcev vseh starosti;

38. poziva k nujnim ukrepom za omejitev depopulacije otokov, bega možganov z otokov in izgube znanj in spretnosti ter izboljšanje kakovosti življenja, tudi z izboljšanjem dostopnosti za ranljive skupine, podporo lokalnim podjetjem, zaščito delovnih mest in obravnavo staranja prebivalstva; poziva tudi k razvoju izobraževanja, strokovnega usposabljanja, izpopolnjevanja, inovativnega in trajnostnega podjetništva ter zavodov za zaposlovanje za otoške prebivalce, zlasti za ženske, katerih stopnja zaposlenosti je na skoraj vseh otoških območjih EU nižja kot pri moških, in mlade;

39. poudarja, da je treba razširiti dogovor Sveta z dne 7. decembra 2021 o posodobitvi pravil EU o stopnjah davka na dodano vrednost (DDV) za vsa otoška območja v EU, kjer je primerno;

40. opozarja, da je kriza zaradi pandemije covida-19 razkrila zdravstveno ranljivost številnih evropskih otokov; zato poudarja pomen razvoja in izboljšanja zdravstvene infrastrukture, dostopa do oskrbe in zagotavljanja podpore, ki bi spodbujala zaposlovanje zdravstvenih delavcev, zlasti na najbolj oddaljenih otoških ozemljih;

41. poudarja, da je treba na lokalni ravni spodbujati tesno sodelovanje, mobilnost in izmenjavo znanja med izobraževalnimi, raziskovalnimi in tehnološko-inovacijskimi ustanovami, podjetji in posameznimi državljani; zato poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo prebivalci evropskih otokov, zlasti tistih, ki so najbolj oddaljeni od celine, lahko v celoti in enakopravno sodelovali v evropskih programih mobilnosti, kot so Erasmus+, evropska solidarnostna enota, DiscoverEU ali prihodnji program ALMA;

42. opozarja na pomen programov EU, kot je jamstvo za mlade; poziva države članice, naj ta program začnejo takoj izvajati v tesni povezavi s skladi EU, kot je Evropski socialni sklad plus, da bi obravnavale položaj mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo, zlasti tistih, ki živijo na podeželju in v regijah z naravnimi ali demografskimi omejitvami na trgih dela, tudi na otokih, da bi vsem mladim, mlajšim od 30 let, zagotovili kakovostno ponudbo zaposlitev, nadaljnjega izobraževanja, poklicnega izobraževanja ali usposabljanja, da bi lahko razvili spretnosti, potrebne za zaposlitvene priložnosti v številnih sektorjih, ali da bi v štirih mesecih po tem, ko so postali brezposelni ali končali formalno izobraževanje, dobili ponudbo za plačano pripravništvo ali prakso;

43. pozdravlja prizadevanja za bolj vključujoče jamstvo za mlade in preprečevanje vseh oblik diskriminacije, tudi mladih, ki živijo na oddaljenih, podeželskih ali prikrajšanih mestnih območjih ali na čezmorskih ozemljih in v otoških regijah;

Kultura

44. meni, da sta kultura in razvoj kulturnega sektorja na otokih ključna; meni, da je treba kulturne in jezikovne identitete otokov zaščititi in spodbujati, tudi v izobraževalnih okoljih, ker na več ravneh prispevajo k vrednosti otokov, pa tudi celotne EU;

45. poziva Komisijo, naj 2024 predlaga za evropsko leto otokov;

Kmetijstvo in ribištvo

46. poziva Komisijo, naj oceni potrebo po uredbi, ki bi določala posebne ukrepih na področju kmetijstva za vse otoke na ravni NUTS 2 in NUTS 3, da bi dosegli prehransko neodvisnost in povečali konkurenčnost njihovih proizvodov, brez poseganja v obstoječe instrumente, kot sta program možnosti za oddaljene in otoške regije (POSEI) in uredba o posebnih ukrepih za kmetijstvo v korist manjših egejskih otokov ([10]);

47. poziva k ukrepom za premostitev gospodarske vrzeli med regijami v notranjosti in ob obali, ki je še vedno zelo pogosta na otoških območjih;

([10]) Uredba (EU) št. 229/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. marca 2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v korist manjših egejskih otokov (UL L 78, 20.3.2013, str. 41).

48. ugotavlja, da so otoški kmetijski in živilski proizvodi zaradi posebnih mikroklimatskih in topografskih pogojev otokov edinstvene kakovosti; poudarja, da je treba s kohezijsko politiko spodbujati porabo kmetijskih proizvodov z otoških in obrobnih regij; poziva Komisijo in države članice, naj razvijejo trajnostne rešitve za prevoz kmetijskih proizvodov med večino otokov in celino; meni, da bo to povečalo konkurenčnost, zlasti manjših otokov, in dalo večjo moč malim kmetom;

49. poudarja, da je treba za trajnostni razvoj otokov v okviru ekoloških omejitev in ob ustreznem upoštevanju zdravega kopenskega in morskega okolja bolj podpirati kmetijstvo, gospodarjenje z gozdovi in njihovo ohranjanje, živinorejo, akvakulturo, trajnostno ribištvo, lokalno proizvodnjo in modro gospodarstvo, tudi prek evropskih programov sodelovanja; meni, da je treba okrepiti podporo EU za modernizacijo kmetijske dejavnosti na otokih, tudi s spodbujanjem preciznega kmetovanja, da bi tem regijam pomagali uresničiti cilje zelenega dogovora;

50. poudarja, da se razvojna vrzel, ki pesti otoška podeželska območja, še povečuje, saj večina otokov nima dinamičnih mest, zato ne morejo imeti koristi od finančnega prelivanja v mestih; ugotavlja, da to znižuje konkurenčnost, zlasti v zvezi z zmogljivostjo malih in srednjih podjetij, da izkoristijo ekonomijo obsega;

51. poudarja pomen prostorskega načrtovanja, ki se osredotoča na uspešno in učinkovito rabo zemljišč;

52. poudarja, da je pomembno doseči ljudi na podeželskih in oddaljenih območjih ter zagotoviti bolj dostopne in prilagojene možnosti za izpopolnjevanje in preusposabljanje za ljudi, zaposlene v kmetijstvu, ribištvu, gozdarstvu in na drugih delovnih mestih v teh regijah, ter jim zagotoviti zelena in digitalna ter vsa druga potrebna znanja in spretnosti, da bodo bolje izkoristili sedanje in prihodnje priložnosti, ki jih ponuja zeleno in modro gospodarstvo, ter jim omogočiti, da pomembno prispevajo k ohranjanju okolja;

53. poudarja, da trajnostne rešitve za prevoz kmetijskih proizvodov med večino otokov in celino ter za izvoz in uvoz kmetijskih proizvodov z otokov in na otoke ne obstajajo, ter poziva Komisijo in države članice, naj v svojih razvojnih načrtih za otoke EU podprejo inovativne projekte za razvoj bolj zelenih povezav;

54. poziva države članice, naj uporabijo vsa razpoložljiva orodja v okviru kohezijske politike, ter opredelijo in spodbujajo priložnosti za dopolnjevanje in sinergije med različnimi evropskimi politikami in skladi, da bi okrepile prehransko varnost in samozadostnost otokov, tudi s spodbujanjem uporabe energije iz obnovljivih virov, ter jih v celoti vključile v prehod na trajnostne, krožne prehranske sisteme in pametna podeželska območja in s tem geografske omejitve spremenile v priložnosti; meni, da bi lahko s spodbujanjem vloge otokov v trajnostni prehranski verigi prek instrumentov politike EU, vključno s kohezijsko politiko, ustvarili dodatne zaposlitvene možnosti in ustavili depopulacijski trend v otoških regijah;

55. poudarja, da je treba podpreti kratke, donosne in okolju prijazne dobavne verige ter razvoj kmetijskega sektorja, usmerjenega predvsem v tradicionalno proizvodnjo z visoko dodano vrednostjo, lokalno potrošnjo in zelene rešitve, ki prispeva k doseganju prehranske neodvisnosti;

56. poudarja potrebo po nadaljnjem izvajanju deklaracije iz Corka II o boljšem življenju na podeželskih območjih, da bi razmislili o izzivih in priložnostih, s katerimi se trenutno soočajo evropski otoki; poziva, naj se v dolgoročni viziji za podeželska območja posebej upoštevajo posebnosti najbolj oddaljenih regij in egejskih otokov; poziva Komisijo, naj med postopki regionalnega načrtovanja spodbuja otoške politike za podporo trajnostnemu kmetijstvu, proizvodnji hrane, podeželskemu turizmu, modremu gospodarstvu in povezljivosti, tudi s financiranjem, ki dopolnjuje financiranje iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, obravnavanjem podnebnih sprememb, zaščito biotske raznovrstnosti, uvajanjem krožnega gospodarstva in prehodom na energijo iz obnovljivih virov; poleg tega poziva Komisijo, naj oceni tudi dejanske stroške otoške in dvojne otoške lege otočij, pri tem pa upošteva ranljivosti in prednosti otokov, zlasti najbolj oddaljenih regij; meni, da bi morala kohezijska politika EU upoštevati dejanske stroške otoške lege za otoške regije, izvesti

pa bi bilo treba tudi oceno učinka pobud in ukrepov EU na otokih na podlagi najnovejših in usklajenih podatkov; poudarja, da opazovalna skupina za podeželje pomeni edinstveno priložnost za pripravo ustreznih in posodobljenih visokokakovostnih podatkov za otoška območja, ki bodo med drugim osredotočeni na dostop do zemljišč in s katerimi bo ustvarjena podlaga za celostni kmetijski in gospodarski razvoj otokov;

57. meni, da bi bilo treba žive živali še naprej prevažati po morju, saj so nekateri kmetijski sektorji na otokih zelo odvisni od izvoza, zlasti na manjših otokih, ki zaradi majhnosti in posledičnega pomanjkanja infrastrukture ne zmorejo prevažati trupov;

58. meni, da je treba okrepiti podporo EU za modernizacijo kmetijske dejavnosti na otokih, tudi s spodbujanjem preciznega kmetovanja, da bi tem regijam pomagali uresničiti cilje zelenega dogovora;

59. vendar poudarja, da strategija „od vil do vilic“ dodatno omejuje uporabo fitofarmacevtskih sredstev v Uniji, zato bi morala upoštevati tudi posebnosti tropskih in subtropskih kmetijskih rastlin v najbolj oddaljenih regijah in omejiti dostop do trgov Unije za proizvode, ki ne izpolnjujejo standardov Unije;

60. meni, da bi si bilo treba prizadevati za kohezijo EU in pri tem posebno pozornost nameniti oddaljenim regijam, zlasti z: okrepitvijo člena 349 PDEU, predvsem s konsolidacijo pravnega reda EU, ki se uporablja v teh regijah; ohranitvijo in krepitvijo programa možnosti za oddaljene in otoške regije (POSEI) in njegovega proračuna, zlasti z njegovim prenosom v druge sektorje poleg kmetijskega, kot so ribištvo, promet, turizem itd. in z zagotavljanjem različne obravnave proizvodov najbolj oddaljenih regij v vseh ponovnih pogajanjih o sporazumih o gospodarskem partnerstvu in prostotrgovinskih sporazumih ter popolne zaščite občutljivih kmetijskih proizvodov, kot so banane, paradižniki, sladkor, mleko itd., v teh pogajanjih;

61. poziva k okrepitvi posebnih mehanizmov v okviru SKP prek programa možnosti za oddaljene in otoške regije (POSEI), da bi zmanjšali odvisnost najbolj oddaljenih regij od preskrbe s kmetijskim in agroživilskim uvozom ter okrepili prehransko varnost in zmogljivosti teh regij za dostop do njihovih trgov, ne glede na to, ali se nahajajo na njihovem ozemlju ali drugje v Uniji; v ta namen poziva k povečanju proračuna programa možnosti za oddaljene in otoške regije (POSEI) od leta 2027, da bi zadovoljili vse večjim potrebam teh oddaljenih in otoških regij ter razvili njihovo lokalno proizvodnjo, saj se soočajo z znatnimi dodatnimi proizvodnimi stroški;

62. poziva Komisijo, naj ohrani stopnjo dolgoročnega sofinanciranja za najbolj oddaljene regije na ravni 85 % za EKSRP, da bi zagotovila socialno-ekonomski razvoj teh območij in tako ublažila težave, ki izhajajo iz njihove oddaljenosti;

63. poziva k doslednemu spoštovanju evropskih okoljskih in socialnih standardov, ki veljajo za tropsko blago iz držav nečlanic EU, in k sistematični uvedbi uvoznih kvot za tropsko blago s poreklom iz teh držav na podlagi obstoječih trgovinskih tokov; meni, da bi bilo treba za preverjanje skladnosti s temi pogoji uvesti posebne mehanizme za spremljanje in sankcioniranje; priporoča uvedbo načela skladnosti za uvoz iz držav nečlanic EU, zlasti za ekološke proizvode;

64. priznava, da so obalne in najbolj oddaljene regije zgodovinsko odvisne od ribištva in bi morale prejemati finančno podporo za utrditev delovnih mest v ribiškem sektorju ter razvoj novih sektorjev in ustvarjanje novih delovnih mest, zlasti v malem ribolovu; poziva države članice, naj uvedejo ciljno usmerjene politike za zaščito obstoječih delovnih mest, ustvarjanje raznolikih delovnih mest in spodbujanje digitalizacije; poudarja, da je treba preprečiti vsakršno diskriminacijo na trgu dela ter zaščititi in podpirati ranljive in prikrajšane skupine; podpira kombinirano uporabo evropskih strukturnih in investicijskih skladov za ustvarjanje sinergij, pri čemer se je treba izogibati podvajanju;

65. je zelo zaskrbljen zaradi fizičnega in duševnega zdravja delavcev v ribiški industriji, ki je pogosto ogroženo, ker je delo na odprtem morju po svoji naravi nevarno in ker uporabljajo plovila, ki ne izpolnjujejo veljavnih varnostnih standardov, kar povečuje njihovo izpostavljenost delovnim poškodbam, tudi težkim; zato poziva pristojne organe, naj vsem delavcem v tem sektorju zagotovijo varne in dostojne delovne razmere ter ustvarijo enake konkurenčne pogoje in pravično

konkurenco med ribiškimi podjetji po vsem svetu, ne da bi pri tem znižali evropske standarde; poziva države članice, naj zagotovijo ustrezno podporo za izboljšanje varnosti flot in delovnih pogojev na njih v skladu z zahtevami okoljske trajnosti in s posebnim poudarkom na malem ribolovu, zlasti v otoških in najbolj oddaljenih regijah, kjer je povprečna starost plovil bistveno višja kot pri industrijskem ribolovu; pozdravlja pobudo Komisije za oblikovanje dogovora o varnosti ribiških plovil;

Turizem

66. ugotavlja, da h gospodarski rasti otoških regij, kar zadeva prihodke in delovna mesta, največ prispeva turistični sektor; zato poziva Komisijo, naj zagotovi dodatno posebno finančno podporo trajnostnemu turizmu na otokih, ki bo odpravila vprašanje sezonskega turizma in bo namenjena prebojnim pilotnim projektom za spodbujanje bolj ekoloških in digitalnih rešitev, ki bodo odražale cilje evropskega zelenega dogovora, in pomagala otokom, ki so izjemno odvisni od turizma, pri diverzifikaciji gospodarstva; prav tako poziva Evropsko komisijo, naj oblikuje evropsko oznako trajnostnega turizma, ki bo podpirala izkoriščanje prednosti in prizadevanja otoških regij na tem področju;

67. poudarja, da je treba graditi na celostnem pristopu k teritorialnemu razvoju otokov, kot so celostne teritorialne naložbe in lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, ter pobude, kot so pametne vasi in evropska vozlišča za digitalne inovacije v zvezi z otoki, da bi podprli trajnostno kmetijstvo in proizvodnjo hrane, in se predvsem osredotočiti na okolju prijazne prakse ter na podeželski turizem; poudarja pomen spodbujanja pametne rabe energije in vode, da bi otoki čim bolje izkoristili svoje omejene vire;

Dostop do javnih storitev

68. poziva k podpori za razvoj in izboljšanje otoške prometne infrastrukture, da bi spodbudili trajnosten promet, ter k podpori za posodobitev in ekologizacijo cestne, letališke in pristaniške infrastrukture ob hkratnem zagotavljanju socialno pravičnega prehoda; poziva zlasti k podpori okolju prijaznemu javnemu in zasebnemu prevozu;

69. poziva, naj se da prednost večjim naložbam v osnovno infrastrukturo, da bi izboljšali dostop vseh gospodinjstev do pitne vode in sanitarnih storitev;

70. poudarja, da je treba zagotoviti ozemeljsko celovitost vseh otokov s trajnostnim pomorskim in zračnim prometom, pri čemer je treba strogo paziti, da se preprečijo monopolna stanja, razen v primeru pomanjkanja rednih prevoznih storitev zaradi svobodne konkurence, ko je treba uporabiti sporazume o javnih storitvah; poudarja, kako pomembno je znižati stroške prevoza potnikov in blaga, tudi s ponudbo znižanih cen vozovnic za prebivalce, ter zagotoviti varnost in primernost kopenskih mostov in cestnih povezav;

71. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo delovni program instrumenta za povezovanje Evrope za obdobje 2021–2023 in evropski programi za sodelovanje prispevali k ozemeljski dostopnosti otokov; ugotavlja, da sta izboljšanje dostopnosti otokov in razvoj trajnostnih prometnih povezav z otoki in med njimi bistvena za njihov razvoj in zagotavljanje osnovnih javnih storitev, kot so izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo; meni, da take izboljšave ne bi smele biti omejene na celino ali, kjer je to primerno, na države članice EU;

72. poudarja, da je treba izboljšati zdravstveno infrastrukturo, okrepiti storitve telemedicine in telepsihiatrije ter izboljšati osnovno zdravstveno oskrbo in dostop do zdravil na otokih EU, zlasti v okviru krize zaradi pandemije covida-19;

73. poudarja, da so enake možnosti za vse ključnega pomena, ter poziva Komisijo in države članice, naj prednostno obravnavo namenijo odpravi vrzeli v digitalnih znanjih in spretnostih, ter tako zagotovijo, da bodo imele ranljive regije, vključno s podeželskimi in oddaljenimi območji, ter prikrajšani državljani dostop do digitalnega izobraževanja in usposabljanja, minimalne zahtevane strojne opreme, širokega dostopa do interneta ter digitalne podpore in drugih tehnoloških učnih orodij; poudarja, da je treba tem kategorijam oseb zagotoviti podporo, da bi izboljšale digitalna znanja in spretnosti, ki jih potrebujejo, da bi bile uspešne, ter da bi preprečili poglabljanje neenakosti, pri čemer je treba zagotoviti, da nihče ne bo prezrt;

74. poudarja, da sta za otoke digitalizacija in učinkovita digitalna povezljivost najpomembnejši prednostni nalogi, zlasti, da bi prispevali k premagovanju geografskih ovir, s katerimi se soočajo, ter izboljšali zagotavljanje digitalnih tehnologij in infrastruktur, storitev izobraževanja in usposabljanja, e-zdravja, vključno s telemedicino in telepsihiatrijo, ter drugih bistvenih javnih storitev za državljane ter mala in srednja podjetja, ki pozitivno vplivajo na poslovne strategije in dejavnosti;

75. poudarja, da je treba vzdrževati digitalno infrastrukturo, ki otoke EU povezuje s preostalim svetom, in jim torej nameniti dovolj evropskih sredstev za zamenjavo zastarelih podmorskih kablov;

76. meni, da mala in srednja podjetja zlasti na majhnih otokih težko dostopajo do vseh informacij, ki se nanašajo na spodbujanje podjetništva, razvoj znanj in spretnosti ter priložnosti, ki jih financira EU; poziva k večji finančni podpori v zvezi s tem ter k zagotavljanju okrepljenih informativnih srečanj, svetovalnih storitev in prilagojenega usposabljanja;

Migracije

77. ugotavlja, da se nekateri otoki soočajo s prihodom velikega števila migrantov, ki včasih močno presega število lokalnega prebivalstva, ki jim ne morejo zagotoviti potrebnih sredstev za nastanitev in pomoč;

78. opozarja na poseben in nesorazmeren pritisk na azilne in sprejemne sisteme na otokih, obrobnih in najbolj oddaljenih regijah; poziva, naj evropski akcijski načrt za otoke prizna zgoraj omenjeno stanje na področju azila in migracij, za katere je treba najti usklajene rešitve na evropski ravni, ki bodo spoštovale dobrobit in dostojanstvo posameznika, hkrati pa obravnavale pritisk;

Ponovna ocena sistemov državne pomoči in ukrepov za zmanjšanje nezadostnega razvoja

79. poziva Komisijo, naj izvede analizo obsega državne pomoči, dodeljene podjetjem s sedežem na otokih EU; meni, da je treba kljub prizadevanjem Evropske unije in držav članic nujno ugotoviti, ali so podjetja na otoških ozemljih lahko izkoristila te ukrepe in v kakšnem obsegu, in ta pravila ustrezno ponovno oceniti; v zvezi s tem opozarja, da je potrebna bolj prožna državna pomoč za letalske in pomorske prevoznike s teh otoških območij, saj je treba upoštevati njihovo popolno odvisnost od teh načinov prevoza;

80. poziva, naj bodo za vse prihodnje revizije zakonodajnega okvira za državno pomoč potrebne ocene učinka na podlagi posebnih kazalnikov, ki bodo omogočali oceno zaostanka gospodarstev otoških regij v konkurenčnosti, tudi glede posledic svežnja „Pripravljeni na 55“ na ta območja, in zasnovo posebnega sistema postopnega zniževanja za otoška ozemlja, ko se bodo z 31. decembrom 2021 prenehali izvajati izredni ukrepi, določeni v začasnem okviru za državno pomoč;

81. poziva k vzpostavitvi podkategorije otokov (zaradi njihovih posebnosti) v zvezi z uporabo pravil o državni pomoči za obdobje 2021–2027 in odpravi zgornjih meja *de minimis,* nad katerimi je potrebna odobritev Komisije za evropske otoke in najbolj oddaljene regije;

82. poudarja, da je potreben prožnejši pristop, ki bo omogočal učinkovitejšo porabo evropskih sredstev na otoških območjih in v najbolj oddaljenih regijah, ne da bi pri tem ogrozili standarde kakovosti in postopke spremljanja;

83. ugotavlja, da veljavno pravilo *de minimis* omejuje konkurenčnost in povzroča težave na evropskih otokih in v najbolj oddaljenih regijah; meni, da bi morali biti za zmanjšanje teh ovir vsi otoki v Evropski uniji izvzeti iz uporabe veljavnih zgornjih meja, določenih s pravilom *de minimis,* da bodo manj prikrajšani; poleg tega poziva Komisijo, naj prilagodi pravila o državni pomoči, da bi zagotovila, da se subvencije zaradi otoške lege ne bodo štele za državno pomoč, temveč kot nadomestilo, s katerim bi izenačili evropske otoke in najbolj oddaljene regije s celinskimi regijami;

84. poziva k odpravi merila, povezanega z oddaljenostjo (150 km) pri razvrščanju otokov med obrobne regije, ki so upravičene do financiranja po programih čezmejnega sodelovanja v sklopu cilja teritorialnega sodelovanja kohezijske politike ali evropske sosedske politike, ob upoštevanju položaja otokov; meni, da če je treba določiti neko mejo, bi bilo za otoške regije ustreznejše, če bi bil pogoj čezmejnega ozemlja uporabljen na ravni morskega bazena;

Posebna in otokom prilagojena politika EU

85. poudarja, da nezadostni statistični podatki o otokih predstavljajo oviro za oblikovanje ciljno usmerjenih politik; poziva Komisijo, naj v zvezi s členom 174 PDEU ustanovi Evropski inštitut za prikrajšana ozemlja za zbiranje zanesljivih in zbirnih statističnih podatkov, vključno s podatki, razčlenjenimi po spolu, ki se bodo redno posodabljali ob uporabi usklajenih meril na vseh upravnih ravneh; poziva Komisijo, naj izboljša zbiranje statističnih podatkov o evropskih otokih in v ocene učinka vključi teritorialno preverjanje svojih predlogov, da bi razvili ciljno usmerjene politike in ocenili, kako bi predlagana zakonodaja vplivala na državljane in podjetja s sedežem v različnih regijah;

86. poudarja, da trenutno ne velja zakonodaja EU o ozemeljski klasifikaciji za vse otoke; poziva Komisijo, naj začne razpravo o tem, da bi otoke vključila v skupno klasifikacijo statističnih teritorialnih enot, in razmisli o oblikovanju programa, podobnega evropski pobudi za mesta, da bi podprli partnerstva med evropskimi otoki in s tem vzpostavili prebojne pristope k težavam, značilnim za otoke, ter izmenjali primere dobre prakse in izvedli rešitve, ki bi koristile državljanom in podjetjem;

87. poziva Komisijo, naj se seznani s študijami, ki so jih že izvedli evropski otoki, o izzivih in dodatnih stroških, povezanih z otoško lego, ter zagotovi interdisciplinarne analize, ki bodo zajemale demografske, geografske, gospodarske, socialne in okoljske značilnosti otoških ozemelj, da ne bodo zaradi svoje geografske lege te regije v slabšem konkurenčnem položaju;

88. poziva, naj se v okviru prihodnje kohezijske politike zagotovijo dodatna sredstva za pomoč evropskim otokom pri soočanju z njihovimi posebnimi izzivi in razlikami za kritje višjih stroškov, povezanih z evropskimi otoki; predlaga, da se otoška kontaktna točka razširi z ustanovitvijo projektne skupine za otoke v okviru Generalnega direktorata Komisije za regionalno in mestno politiko;

89. poziva Komisijo, naj upošteva dodelitev proračunskih sredstev na podlagi BDP na prebivalca, da bodo pokrite vse razlike med otoki;

Pakt za otoke in evropski akcijski načrt za otoke

90. poziva Komisijo, naj izvede dinamično oceno člena 174 PDEU in se opre na ta člen z resnično evropsko agendo za otoke in na podlagi tega poročila oblikuje evropsko otoško strategijo, ki bo skladna z lokalnimi potrebami in stvarnostjo ter bo upoštevala posebnosti posameznih morskih bazenov Evropske unije; poziva Komisijo, naj izvede študijo o različnem stanju otoških ozemelj in razmisli o strategiji za otoke s konkretnimi predlogi;

91. poziva, naj se čim prej oblikuje in uvede pakt za otoke v sodelovanju s ključnimi deležniki, in sicer z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi, gospodarskimi in socialnimi akterji, civilno družbo, akademskimi krogi in nevladnimi organizacijami, po zgledu pakta za mesta in prihodnjega pakta za podeželje;

92. poudarja, da je dialog s skupnostmi na otokih in med njimi ključnega pomena za spodbujanje bližine evropskemu projektu, povezovanje kultur, spodbujanje zanimanja za postopke odločanja in izgradnje same Evropske unije;

o

o o

93. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij ter nacionalnim in regionalnim parlamentom držav članic.